

REDACTIUNEA.
 Administrația și Tipografia.
 BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
 Scrierile nefrancate nu
 se primesc. Manuscrisurile
 nu se restituie.
 INSERATE se primesc la AD-
 MINISTRAȚIUNEA în Brașov și a
 următoarelor Birouri de anunțuri:
 în Viena: M. Oskar Nachf.
 Ing. Augustfeld & Emerich Looser.
 Ing. Schalk. Rudolf Mosse.
 Ing. Oskar Nachf. Anton Oppelk.
 în Budapesta: A. V. Goldber-
 ger, Ekstein Bernat. în Ham-
 burg: Maroyl & Liebmann.
 PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 ră garmond pe o coloană 6 or.
 — Publicări mai dese după
 tarif și învoială.
 RECLAME pe pagina a 8-a o
 dată 10 or. s-au 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 40)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se primumeră la toate ofi-
 ciele poștale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrația, Piața mare
 Târgul Inului Nr. 30, etajul
 I.: Pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
 luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
 v. a. s-au 15 bani. — Atât abo-
 namentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 218.—Anul LXIII.

Brașov, Duminică 1 (14) Octombrie.

1900.

Casul dela Corniareva în congre- gația din Lugoș.

În adunarea de Vineri din Lugoș a reprezentanței comitatului Caraș-Severin a venit în discuțiune și cazul din comuna Corniareva, — unde se știe, că gendarmii au pușcat în popor și au omorât și rănit mai mulți oameni, din cauză, că poporul și-a arătat nemulțămirea față cu măsurarea islazurilor, ordonată fără de scirea lui.

Foia lui Banffy din Pesta „Magyar Szó“ — precum am mai arătat în numerii de peste săptămână — a scris despre turburarea în comuna Corniareva și despre cercetarea, ce s'a făcut, nise minciuni și calumniile mai pomenite, dîcînd între altele într'un articol intitulat „A Ianku utó-dai“ (Urmașii lui Iancu), că au venit anume nise domni din Ardeal, cari s'au dat de învățători și preoți, ca să răsvrătescă poporul din Corniareva, că ei au lăsat în popor apeluri tipărite în București, în cari țeranii sunt provocați „a pune capăt tirăniei Maghiarilor“. Li-se mai promise în apel, că-și vor pute relua pămîntul, pe care l'au luat Maghiarii cu forța, numai să fiă uniți între ei și să se armeze cu cuțite, cōse și securi, ca să pustiască pe tirani ș. a. A mai susținut foia șovinistă banffystă, că planul țeranilor era să omōre pe inginer, însărcinat cu măsurarea islazului, apoi să dărime casa comunală.

Se vede, că clevetirile și ațîțările răutăcioase ale lui „Magyar Szó“ au pus în uimire și pe omenii din fruntea comitatului Caraș Severin. Totuși nu le vine la socotela nici lor să se dîcă într'o foia maghiară din Pesta, și după acesta în alte multe foi dinăuntru și dinafară, că poporul de sub administrația lor face conjurațiuni pe sub acunsu cu nu scim ce agitatori din România și că s'a răsvrătit în contra Maghia-

rilor și stau să tōce în cap și pe „tiranii Maghiari“ din fruntea comitatului.

De aceea, se vede, vicespanul comitatului Caraș-Severin Fialka, a luat îndată după deschiderea congregației cuvîntul, spre a se plînge contra diarului „Magyar Szó“, că a adus despre așa dișele turburări din Corniareva nise sciri întemeiate pe „informațiuni cu totul neadevurate“. Vicespanul a declarat, că în comitat nu există turburări de naționalitate și a respins afirmarea, că poporațiunea comitatului e în stare să se răsvrătescă contra autorităților; a propus în fine, ca congregația să respingă din oficiu împărțirile diarului „Magyar Szó“ și să le desmintă.

Membrul român al congregației Coriolan Brediceanu a făcut la această propunere amendamentul, ca să se mai dîcă, că comuna Corniareva este provocată a intenta proces de presă numitului diar, ér primul-procuror regesc este provocat a face asemenea din oficiu, și decă s'ar mai ivi denunțări și calumnii de felul celor publicate în „Magyar Szó“, vicespanul să introducă cercetare printr'o anchetă, în care să se numească membrii și căți-va dintre fruntașii Români, cari fac parte din congregația. Propunerea, dimpreună cu amendamentul avocatului Brediceanu, a fost redactată cum urmază:

„Comunicatul din „Magyar Szó“ dela 10 Octombrie Nr. 215, publicat sub titlu: „A Ianku utó-dai“, congregația îl declară în întreg cuprinsul său de neadevurat și de pură calumnie tendențiosă. Vicespanul comitatului este autorizat să publice o desmîntire categorică în diare.

„Comunei Corniareva i-se comunică articolul cu îndrumarea, ca să intenteze numitei foi proces de presă pentru calumnie. Tot-odată să i-se cêră din partea comitatului prim-procurorului regesc să intenteze proces de presă diarului „Magyar Szó“ pentru agitația contra naționalității române.

„Ér decă se vor ivi și pe viitor în cestiunea acêta denunțări pentru trădare

de patriă, vicespanul comitatului să fiă împuternicit a institui imediat o anchetă, în care să se numească și membrii din partidul național român al congregației“.

Propunerea acêta completată printr' amendamentul d-lui Brediceanu, a fost primită de congregația cu unanimitate. O întemplantare rară acêta, ca să nu dîcem surprîndetore. Nu ne aducem aminte, ca vr'una din congregațiile comitatense să fi luat vre-odată unanim o poziția atât de hotărîtă față cu ațîțările și clevetirile unei foi maghiare.

Vicespanul din Lugoș ceruse pentru întâiu numai ca congregația să respingă și să desmintă în mod oficial minciunile răspîndite de foia lui Banffy. Intervenind însă imediat amendamentul din partea Românilor, congregația, care a aprobat pe vicespan, nici n'ar fi mai putut să nu primescă adausul propus de membrul Brediceanu, urmând de sine, că decă acea foie este blamată pentru cele publicate de ea, trebuie să fiă luată și la răspundere. Așa, cei-ce au primit propunerea vicespanului, au trebuit să primescă și adausul.

Să vedem acum, ce se va alege din procesele, ce după amintita decisiune urmază să i-se intenteze diarului „Magyar Szó“ pentru agitațiune în contra naționalității române. E trist, că prim-procurorul reg. trebuie să fiă provocat de-o congregația, ca să-și facă datoria față cu astfel de articuli agitatorici. Numai de și-ar face-o și așa cum se cade, și pe deplin. După tōte cele esperiate până acuma însă, ne temem, că tot lucrul va rămâne baltă, de nu cum-va vor stărui Români din Corniareva cu tōtă energia să li-se dea satisfacția pe calea legii pentru calumniile îndreptate contra lor de „Magyar Szó“.

Revista politică.

La începutul săptămănei a fost deschisă *dieta ungară* în Budapesta. În cele vre-o două-trei ședinte de până acum, nu s'a petrecut ceva mai deosebit, un singur proiect de lege a trecut prin desbatere, și anume proiectul despre administratorii de moșii.

În ședința de Miercuri ministrul unguresc de finanțe a prezentat *budgetul pe 1901*. Proiectul de budget prevede încasări în suma de un miliard, cinci-șeci și șese milioane, cinci sute opt-șeci și două de mii, două sute nouă-șeci și șapte corōne, și cheltueli în sumă de un miliard, cinci-șeci și șese de milioane, cinci sute patru-șeci și șese de mii, patru sute șapte-spre-dece corōne. Prisosul ce reiese de aici este numai la părere. De fapt vor crește și pe anul viitor dările directe încă cu vr'o patru milioane. Din cifrele arătate în budget apare, că numai după datorile de stat, poporațiunea trebuie să plătescă anual interese colosale în suma de 293,175,000 corōne. Unde rămăne apoi susținerea armatei, honvedimei, a decilor de mii de funcționari ai statului, tot atâtea sarcini pe cari trebuie să le pōrte cetățenii, pe când au să se îngrijescă de altă parte și de funcționarii dela administrația, apoi de propria lor esistență etc. E curios într'adevăr, că pe când însuși ministrul de finanțe se plînge în contra relei situațiuni economice și financiare, vine chiar el să urce dările directe cătră stat cu 4,600,000 corōne mai mult ca anul precedent, ér de altă parte se laudă, că nu numai a știut să susțină echilibrul budgetar, ci pōte să arate chiar și un prisos. De sigur, că cetățenii contribuabili nu-l vor felicita pentru acest meștesug în componerea cifrelor, când cu amar vor trebui să plătescă. Suntem și ađi tributarii statului, și de va merge tot așa înainte, vom ajunge

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Cântec.

Ter'avem și noi sub sōre,
 Și-o rîvnesc dușmani destui,
 Dér prin vremi asupritōre
 N'am lăsat'o nimēnui.
 E bogată, dîci! Vedî bine,
 E bogată, căci în ea
 Multe inimî sunt, strēine,
 Și-i frumoșă, că-i a mea.
 Decă-i mică nu-i de-ocară,
 Căci în ea viteji mai sunt,
 Și-apoi, și la noi în țeră
 Cresce fierul din pămēnt:
 Când voim, îl scim culege,
 Scim cum să isbim cu el,
 Când dușmani lipsiți de lege
 Vin spre noi cu gând mișel.

Stég avem și noi, strēine,
 Și-l iubim cu jurământ.
 Diua rēului când vine,
 Ce frumos se sbate 'n vânt!

E frumos și stégul vostru
 Dér pe-al nostru de-l privesc
 Tot mai mândru este-al nostru,
 Și mai sfânt, că-i românesc.
 Rupt de-asprimele furtunii
 Rēscolite de dușmani,
 L'au purtat cinstit străbunii
 Prin atât amar de ani.
 De ne chiamă ađi la mōrte
 Veseli mergem la rēșboi:
 Sē dea Domnul să ni-l pōrte
 Și nepoții tot ca noi.

Scim și noi o lege sfântă,
 Și de miî de ani acum
 Stăm cu ochii tot spre țintă,
 Mergem tot pe-același drum.
 Pentru sfânta lege-a crucii
 Pentru limba, ce-o vorbim:
 Ce de-oțel pe săbiî lucii
 Pus-am noi de când trăim!
 Scie Dumneđeu de-i bine
 Orî de facem vr'un pēcat —
 Dér noi scim c'asa e bine
 Sē ținem ce-am apucat.
 Pentru lege, pentru limbă,
 Noi cu gura prindem foc:

Numai vântul se tot schimbă,
 Însē munții stau pe loc.

Sunt și neamuri mai cu nume,
 Mai vestite la rēșboi;
 Or fi multe pōte 'n lume,
 Câte n'au ajuns la noi.
 Dér noi scim ce ne 'nvēțară
 Cei ce-au fost, și când rostim
 Vorba sfântă „neam și țeră“
 Noi, strēine, tresărim.
 Pentru cel ce ne iubesc
 Tot ce-avem noi dăm cu drag,
 Dér când neamul ni-l hulesce,
 Și vrășmaș ne vine 'n prag,
 Miî de oști cu ei s'aducă:
 Noi suntem Români destui —
 Când de piept cu noi s'apucă,
 Aibă-l Ceriu 'n mila lui!

(„Alb.“)

G. Coșbuc.

Credință.

Sē nu cređi frunđelor din crâng,
 Ce 'ți prorocesc a bine,
 Sē nu cređi ochilor, ce plâng,
 Privind duios la tine.

Dér' crede și 'i adu prinos
 Celui ce tōte știe,
 Ș'apoi îndrēptă-ți ochii 'n jos
 Și crede 'mî dragă mie.

Speranță.

Sē nu sperezi averi lumesci,
 Isbânđi, mărgăritare,
 Căci din nimic, ori cum doresci,
 Numai nimic rēșare.

Dér speră, că Cel bun și sfânt
 Se va 'ndura de tine,
 Te-a proteja pân' la mōrmēnt,
 De nu-i uita de mine.

Iubire.

Iubesc, dragă, tot ce vedî,
 Las' inima să-ți fure
 Și florî și mândrele liveđi
 Și vraja din pădure.

acolo, că bietul moșier nu va putea scote din pământ atâta cât se-și plătescă datoria către stat. În multe ținuturi ale țării lucrurile au ajuns deja aici, dovadă decile de mii de emigranți la America și n alte părți ale lumii.

*

Și fiindcă e vorba de budget, merită să amintim aici, că chiar după constatările ministrului de finanțe atât în anul trecut, cât și în anul curent budgetul ministerului de culte și instrucțiune publică s'a urcat mai mult. Anul curent s'au cheltuit 6,250,000 corone pentru învățământul poporal maghiar și s'au dat 560,000 cor. pentru înființarea de școle poporale de stat. Ministrul Wlassics a mai plănit afară de acesta înființarea altor 200 școle poporale de stat. Raportele foilor ungurești spun, că cetind ministrul de finanțe cifrele acestea, dieta a izbucnit în aplause. Bucuros li-o credem, vorba fiind aici exclusiv de „cultura maghiară“.

Noi am mai arătat odată, că de când Wlassics are în mână sa conducerea instrucțiunii publice, an de an se urcă cheltuielile pentru „cultura maghiară“.

Numai anul acesta Wlassics a cheltuit milioane pentru clădiri menite a adăposti „cultura“ acesta. De când e ministru, Wlassics a cheltuit numai pentru clădiri și cumpărări de terenuri pentru a se zidi școle de stat suma colosală de 30,800,500 corone. Toți acești bani au eșit din pungile cetățenilor fără deosebire de naționalitate și toți au fost folosiți exclusiv pentru institute de „cultură maghiară“. Nică o para frântă nu s'a dat pentru învățământul nemaghiar, ba s'au făcut și se făuresc mereu planuri, cum se se împiedecă naționalitățile nemaghiare în calea progresului și dezvoltării lor naționale. Așa stăm cu bugetele și cu dreptatea în țera ocârmuită de omeni à la Wlassics.

*

În Austria continuă din greu pregătirile pentru nouele alegeri parlamentare. Tote partidele sunt viu preocupate de cestiunea viitoare campanii electorale.

În vederea acestor alegeri s'a pornit o viuă mișcare și în sinul Românilor din Bucovina aderanți ai noului partid poporal național. Nu de mult s'a ținut în Cernăuți o conferință a bărbaților de încredere ai acestui partid, în care s'a constatat, că alegerea d-lor Dr. G. Popovici și baron Eudoxiu Hormuzachi e dorită de toți Românii. Tocmai acum a început să se organizeze partidul po-

poral național în toate districtele din țară, ținându-se adunări de alegători. O adunare de felul acesta s'a ținut Lună în Suceva, Marți în districtul Humorului și Miercuri în Câmpulung Adunarea electorală a bărbaților de încredere ai numitului partid ținută în districtul Storojinețului, a proclamat unanim candidatura baronului E. Hormuzachi, ér adunarea din districtul Sucevei a proclamat candidatura d-lui Dr. G. Popovici. „Deșteptarea“ din Cernăuți pune mari speranțe în noua organizare și vede în ea garanța izbândei viitoare a partidului poporal național.

*

În 8 Octomvrie n. s'a deschis în București sesiunea estra-ordinară a corpurilor legiuitoare române printr'un Mesagiu regal cetit de primul ministru P. P. Carp. În Mesagiu se dice, că sesiunea acesta a fost convocată cu scop, de a-se desbata proiectele de legi financiare și economice.

*

Dintre evenimentele petrecute în lumea mare, amintim aici despre alegerile pentru parlamentul engles. Guvernul conservativilor englesi a pășit cu multă încredere în noua campanie electorală, rezimat pe succesul, ce l'a dobândit politica sa de cucerire în Africa de miază-zi. Deja din rezultatul votărilor de până acum se vede, că lordul Salisbury n'a nimerit-o rău, când a disolvat camera. Lista guvernamentală a eșit victorioasă până acum în 370 cercuri electorale. Opoziția liberală a dobândit și ea 143 mandate, ér naționalității irlandese au câștigat 79 mandate. Se vede dér, că din nouele alegeri guvernul iese mai întărit, grația spiritului răsboinic de care e predominantă și acum opiniunea publică englesă.

*

Incurcăturile din China continuă, și cu tot schimbul de telegrame pacifice între împăratul chinez și împăratul german, cu toate asigurările diplomației, că neînțelegerile se vor aplană, totuși starea de față a lucrurilor pare adă mult mai nefavorabilă pentru încheierea păcii. Dilele din urmă Boxerii s'au pus érași în mișcare în câte-va provincii, ba autoritățile din Hongkong fac cunoscut, că pe luna Noemvrie se așteptă o răscolă generală în provinciile sudice, unde situațiunea va deveni tot așa de amenințătoare ca la nordul imperiului. — Comandantul suprem al trupelor aliate mareșalul Walderssee a luat comanda peste trupele din Pe-

cili. Adresându-se trupelor, el dice, că are firma convingere despre succesul întreprinderii sale.

„Broos“

Orăștie, 12 Oct. n. 1900.

D-le Redactor! Adă a fost rândul Orăștiei, între orașele întemeiate de Sași, având să se exprime acest oraș prin adunarea reprezentanței sale asupra numelui oficios, pe care se-l porțe orașul în viitor, în sensul legii numelor de localități.

Cum aci avem trei naționalități, interesul față de afacere a fost pôte mai mare și mai încordat, ca aiurea. Atât Românii cât și Sașii și Ungurii s'au adunat în număr aproape complet. Firesce, din capul locului șansele de reușită le aveau Sașii, ei având mai mulți membri în reprezentanță, decât ei au mai mulți „viriliști“. Erau de față 45 membri, între cari 23 Sași, vre-o 12 Unguri și vre-o 10 Români.

Sar pără, că Sașii trebuiau să se simtă siguri de reușită din capul locului, dér această siguranță le lipsea absolut, căci o parte din ei fiind funcționari fiă la oraș, fiă la comitat ori la stat, se presupunea dela început, că aceștia vor părăsi pe cei din calea dreptă și volens-nolens vor ceda presiunii, votând cu Ungurii și sporind numărul lor. Dintre Români câțiva în aceleași calități, erau sub aceeași presiune. Astfel de fapt învingerea Sașilor era tare problematică. Cei 12 Unguri, cu Sașii și Românii dependenți, puteau ușor eși de-asupra. În fapt totul atârna dela ținuta Românilor celor independenți.

S'a încins discuția. Spre onorea reprezentanților tuturor naționalităților, discuția a decurs serios, academic, fără aprinderi pătimașe.

Comitetul permanent al orașului propuse rămânerea la „Szászváros“.

În reprezentanță Ungurii, prin rostul directorului gimnasial Simon, prin a profesorului Dosa și alții, sprijineau numirea ungurească, care cum puteau.

Preotul săseso dela Romos, Dr. Amlacher, în urma unei vorbiri cu argumente și însuflețire națională, a făcut o contra-propunere, ca din considerare la elementul ce a fundat orașul și l'a susținut și ridicat, și care formeză și adă o însemnată parte a populațiunii lui, să se susțină numirea germană de „Broos“.

D-l Dr. Ioan Mihu declară apoi în numele Românilor cam următoarele: Fiindcă ministrul și-a rezervat prin lege cuvântul din urmă și-e, și fiindcă reprezentanțelor orașelor afacerea e trimisă numai pentru-ca să-și arate și ele dorința lor în ce priveșce numele oficios, — noi aici adă nu hotărîm definitiv, ci ne arătăm dorința numai. Arătându-și Ungurii dorința pentru „Szászváros“-ul unguresc, Sașii pentru „Broos“-ul german, noi Românii nu ne putem arăta dorința decât pentru numele

nostru românesc de „Orăștie“, și eu acesta îl propun din partea Românilor.

S'a mai discutat oât-va pro și contra și a venit lucrul la votare. Primarul a pus la vot întâiu propunerea d-lui Dr. Mihu, ca cea mai îndepărtată. Ea a fost sprijinită de Români și a rămas în minoritate. Prin asta Românii își salvaseră datorința lor de luptători în jurul numelui român, dér cădând, îi interesa acum de-aprôpe, care din cele două nume rămas încă nehotărîte va eși biruitor? Și era numai firesc, să nu priveșcă pasivi lupta între celelalte două grupări, între cari Sașii, independenți lăsați singuri, ușor puteau căde față de grupul unguresc sporit prin Sașii și Românii dependenți, — și atunci ne pomeniam cu „Szászváros“-ul votat în numele comunității, decât și în al Românilor, și „patrioții“ nu și-ar mai fi încăput în piele de bucurie, că deși în număr dispartent față cu ceilalți, au eșit învingători asupra unei reprezentanțe constituite în covârșitoare majoritate din nemaghiari.

Și în impasul acesta au aflat calea mai potrivită și au mântuit situația. Fiind pusă la vot la locul al doilea, propunerea d-lui Dr. Amlacher, ca reprezentanța să dea votul său pentru „Broos“, ca nume oficios, Românii s'au alăturat aprôpe toți la această propunere, și prin votare nominală au sprijinit-o fățiș! Au fost între Sași și Români oâte-va abținente, ér încolo voturile s'au grupat astfel: 23 Sași și Români, au votat pentru „Broos“, 15 Unguri cu „achizițiile“ dintre Sași și Români, au fost contra lui Broos, (deci pentru Szászváros), — și așa s'a delarat: votul reprezentanței Orăștiei e dat per majoritatem pentru „Broos“.

„Patrioții“ s'au dus tare plouați, că deși răzimați pe argumente „tari“, ca „magyar állam“, „magyar kenyér“ și „magyar levegő“, n'au putut atrage pe „ingratele“ de neamuri cu „buze strășine“ la aceste de-ale mănăcii. — Românii au făcut bine sprijinind pe Sași, căci altfel prea s'ar fi umflat în penele lor de curean „patrioții“.

Prier.

Metropolitul Mețianu la Gurariului.

Comuna Gurariului e una din cele mai înfloritoare și bine conduse între comunele noastre românești. După-ce abia cu vre-o 12 ani înainte Românii acestei comune își edificară o biserică pompoasă, acum și-au ridicat și o școlă minunată, care a costat la vre-o 20,000 fl. Înaugurarea acestei școle s'a făcut Dumineca trecută cu frumôsă pompă. Étă pe scurt cum a decurs ea:

Credincioșii comunei încă dinainte s'au pregătit și au stăruit, ca la serbarea înăugurării să ia parte și I. P. S. Sa Metropolitul Ioan Mețianu. A și urmat Inalt Preasânția Sa dorinței poporului și încă Sâmbătă a plecat la Gurariului însoțit de de se aședau la vatra lui, și nu mai era chip să scape de dênsele. Le lua flăcăul la prășilă, le puneă să facă treburile cele mai grele la câmp și pe lângă casă și, decât nici așa nu scăpa de ele, apoi fugeră cu fata lui în alt sat de se cununa cu dênșă și numai atunci celelalte plecau dela dênșul. Deși acesta le crea fetelor un prejudiciu, că rămâneau cu nume rău și se măritau cu greu, totuși obiceiul a persistat multă vreme.

Cam acestea se întâmplau cu logodnele. Mai varii și mai interesante sunt obiceiurile la

Nunți.

În regulă nunta ținea aprôpe o săptămână. De obicei începeau Joi și se isprăvia tocmai Marți. Joi începea pregătirile, făceau nisce colaci mari — colaci de braț — cari se dedeau mirelui. Vineri veneau toate rudele de ajutau nuntașilor să pregătescă toate pentru nunta și s'era întindeau horă mare și jucau și *trepădătorii*. Sâmbăta făceau mănăcirile, gâteau bulgărul — o mănăcare făcută din grâu nemăcinat, și numai sfârșit gros și din carne, — și *cuscusul* — o ciorbă făcută din *colorezi* (fôie de

Iubesc draga mea pe toți,
Ori cât de greu îți vine,
Dér dintre toți, mai drept, mai sfânt
Sé mă iubesci pe mine.

Brașov, 13 Octomvrie 1900.

Aurel Ciato.

Obiceiurile la logodne și nunți în Dobrogea.

Sub titlul acesta diarul „Patriotul“ din București publică un tratat interesant de următorul cuprins:

„... Vin a vă da aici câte-va note asupra obiceiurilor Românilor din provincia noastră de dincolo de Dunăre la logodne și nunți, așa cum le practică din vechime, încă de pe când Dobrogea era sub stăpânirea turcescă.

„Datele le-am cules pe la 1889 dela un bătrân Marin Drăgușin, care apucase acolo încă vremurile *geapanalelor de belea* (îndatorirea creștinilor din satele de pe malurile Dunărei de a trage cu frânghii corăbiile turcesci, când nu era vânt) și, care

șocia multe din chinurile îndurate de creștinii din partea Turcilor.

„Sé nu crești, că-ți îndrug aci palavre, îmi spunea bătrânul, când se mai încăldea la un păhărel dela Stanciov și-mi vorbia de ale chinuri deja uitate, că eu am apucat încă pe Moineasa, care a fugit de aci de réul Turcilor și a fundat un nou sat. Aliman mai lângă pădure, în dreptul lui Vlach-Chioi (sat locuit de Vlachi), că atunci nu era chip altfel, trebuia să ne stringem mai la un loc și mai la adăpost de păgâni“.

Și n'ăși isprăvi, decât aș începe să povestesc toate câte mi le-a vorbit bătrânul Marin Drăgușin, dér aici vreau să vorbesc numai de obiceiurile dela logodne și nunți și spațiul e prea mărginit, ca să-mi pot îngădui o introducere mai lungă.

Voiți intra decă numai decă în materia și voiți începe cu

Logodna.

De obicei logodna se făcea prin bună înțelegere între părinții tinerilor, fôrte de multe-ori se întâmpla însă, ca părinții fetei să nu se învoiescă și atunci tinerii căutau să le forțeze mâna și se hotărâu să

fugă. Fata își stringea cât putea mai mult din zestre și în noptea hotărâtă dinainte de flăcău, ea eșia încet din casă și fugea cu dênșul. De notat e spiritul cavaleresc, de care erau animați flăcăii pe atunci. Ei nu fugeau să se ascundă, ca părinții fetei să nu le pôtă da de urmă, ci câți-va prietenii de ai flăcăului, care-l înșoțeau în această expediția, serbau logodna prin câte-va focuri de pușcă și anunțau astfel și pe părinții fetei de fuga acesteia. Părinții se puneau atunci în urmărireă fugariilor, dér ajungeau tot-déuna prea târziu...

Flăcăul ducea atunci fata drept acasă la părinții lui, intrau în casă cu sgomot și veselii îmbrâncind ușa și fata săruta mâna cuserilor. Decă părinții fetei se învoiau, ceea-ce se întâmpla de obicei, după acesta se făcea nunta, ér de nu trimeteau fata după câte-va zile acasă, ca să se sillescă mâna părinților.

Nostime lucruri se întâmplau, când un flăcău se îndrăgea de mai multe fete de-odată și ciupea câte-o *arvună* dela fiecare și în cele din urmă se hotărâa să fugă cu una din ele; atunci toate celelalte veneau și-i cădeau în unghii — adecă veneau

mită de 8 persoane și un număr însemnat de Români fruntași din Sibiu.

La intrarea în hotarul comunei Gurăului, Metropolitul fu întâmpinat de un frumos banderiu de călăreți, în frunte cu d-l învățator Val. Aseniu, care ținu și o vorbire ocazională. De aci fu petrecut în comună, unde intră în sunetul clopotelor și trecu pe sub o poartă triumfală, unde dându-se jos din trăsură fu salutat înaltul dăru prin câte-un însuflăit discurs din partea d-lui paroh local I. Manta în numele credincioșilor și a d-lui notar comunal Ivan în numele comunei. Metropolitul le răspunse cu căldură, fiind aclamat cu nesfârșite urări din partea mulțimei, ce încungura strada, și apoi tot între urări fu condus la locuință, ce-i era preparată în casa parohului Manta.

În ziua a doua urmă serviciul divin în frumoasa biserică, care era frumos împodobită și erau bătătoare la ochi mai ales împodobirea strănilor și iconostaselor, cu țesături românești făcute și dăruite de d-na preotă Reveca Manta.

S-ta Liturgiă a fost oficiată de I. P. S. Sa Metropolitul cu asistența Il. Sale Dr. Il. Pușcariu, doi asessori, șese preoți și un diacon. Cântările au fost executate de corul tinerimei școlare ajutați de bărbai țărani. După finirea liturghiei, urmă sfințirea apei la un altar anume zidit în curtea școlii și aci urmă discursul I. P. S. Sale, care fu ținut ca de obicei în ton popular și era plin de povește.

După terminarea tuturor acestora și, după stropirea cu apă, urmară recepțiunile, apoi un banchet în sala școlii frumos împodobită; s'au ținut mai multe toaste. Imediat după banchet, I. P. Sa împreună cu toți oșpeții veniți dela Sibiu și comunele din giur se depărta, plecând spre casă între strigările de „Să trăiească“ ale poporului.

Din România.

Cu trenul de Verciorova de Mercuri noaptea, misiunea italiană, care a fost trimisă să notifice Regelui Carol suirea pe tron a Regelui Victor Emanuel al III-lea, a plecat la Belgrad, însoțită până la frontieră de d-l colonel Averescu. Membrii misiunii italiene au fost oșpeții guvernului pe tot timpul petrecerii lor în țară.

Mercuri în secțiunile Camerei, a fost o vie discuțiune asupra taxei de 8 bani pe grad asupra țuicei.

D. P. Carp ministrul de finanțe a consimțit, ca această taxă să fie redusă la 6 bani pe grad.

Secțiunile camerei, au introdus și alte modificări în proiectul de lege asupra impostului asupra țuicei. Aceste modificări sunt: Producătorii să nu fie obligați a aduce borhotul la cea mai apropiată destilărie, ci numai prunele. Taxele să nu mai

alnat tăiat mărunt) cu grăsimi; s'era horă pentru trepădători și întindeau masa în coșar. La noaptea găteau mirăsa pentru cunună, o împodobiau cu beteală, etc. apoi chemau flăcăii și fetele și puneau să împletască cununii din papură împodobite cu flori, busuic și pome, destinate pentru nunți, surorile de mirăsa și *deverica* (un fel de cavalier de onoare). Tot atunci pregăteau și *bradul*, o ramură de brad împodobită cu hârtii de diferite culori frumoși și fantastice tăiate, cu pome, portocale ș. a. Duminecă dimineața nunii mergeau de luau pe ginerele și în frunte cu cimpoiașul porniau la locuința miresei. Aci cimpoiașul *aolea* (canta o doină) și mirăsa cu mama ei plângeau de despărțire.

Acum toate fiind gata porneau spre biserică, mirăsa de obicei într'un car tras de boi sau bivoli, foarte rar de cai. Cel care înjuga boii făcea diferite năzbătii, băga unia din boi căda în jug și altele de acestea, ca să facă pe nuntași să mai ridă și să capete bacșiș dela ginere.

Tot drumul până la biserică *deverica* mergea înainte, jucând cu *bradul* în mână: ajuns acolo îl arunca pe acoperișul acesteia.

fiă plătite înainte, cum prevedea proiectul, ci după scoterea țuicei din fabrică. D. P. Carp a consimțit la toate aceste modificări.

D. N. Filipescu, ministrul de domenii, pentru a favoriza pe proprietarii de livezi și a compensa într-o cât-va sacrificiu, ce li-se impune prin taxa pe țuică, a hotărât a prezenta un proiect de lege pentru *crearea de uscătorii de prune* pentru întinderea comerțului de prune uscate.

Să știe, că astăzi România exportă în Germania fructe uscate pentru două milioane și acest comerț constituie una din bogățiile cele mai de seamă ale Bosniei și Herzegovinei.

Proiectul de lege pentru cedarea venitului din vânzarea hârtiei de țigară, a fost pus ieri în ordinea zilei și adus în discuția generală a Camerei.

Monopolul cărciumilor la sate. O informația dată de diare arată, că la ministerul român de finanțe se studiază o reformă de introdus, aceea anume a monopolului cărciumelor pe la sate. Această reformă e una din cele mai salutare, cari s'au adus se vor aduce în România. Cine nu știe, că majoritatea cărciumelor de pe la satele din țară sunt în mâna unor străini, cari soind, ca stau acolo numai din mila prefectului sau a zăpciuului, caută să facă încât de puțin ani o avere oată de mare. Așa fiind mărfurile cele mai stricate și mai dăunătoare sănătății și cele mai false și otrăvitoare băuturi se dau țărănilor. Guvernul monopolizând cărciumele și punând omenii oinștiți să le conducă, care vor debita numai mărfuri bune și băuturi curate de orice amestec, va face un mare bine populației sărace țărănești, aducând tot-odată și Statului un venit însemnat.

Din Sofia.

O corespondență particulară a ziarului „Patriotul“ din Bucuresci conține următoarele amănunte interesante:

Unul, care agita mai mult spiritele contra României, e de sigur *Karșovski*; același, care acum doi ani cu ocazia inaugurării liniei ferate Bucuresci-Sofia face pe marele filo-român, scotând un diare ocazional, cântând în versuri, „Frăția româno-bulgară“; pentru care lucru a și fost decorat.

Altul e *Sargoff* dela „*Wecerna Posta*“. Acum 8 ani era cel mai infocat antisemit, astăzi însă e cel mai teribil românofob. Densul a ajuns foarte popular prin articolele incendiare la adresa României. „*Wecerna Posta*“ în fie-care număr are caricaturi, reprezentând lupte între Bulgari și Români și în cari lupte Români ies ridiculizați.

De altmintearea toate diarele sunt ostile României, afară de „*Nov-Vék*“ organul lui *Grecoff* (Stambulovist), care în revistele

Dacă în drumul lor spre biserică era o răsăpintă întindea frânghiile de făceau bariere cortegiului și nu le dedeau drumul până ce mirele nu le aruncă un bacșiș într-o căldare cu apă, ce o țineau pregătită ad-hoc.

În biserică așeau pe mirăsa la stânga mirelui și preotul îi cununa dându-le vin cu pâine. Din pâine dedea și nunilor făcând cu densii felurite glume și amăgindu-i cu densa de câte-va ori până se li-o dea. După eșirea tuturor din biserică fetele alergau să apuce câte-o bucată din pânea rămasă, de-ore-ce era atunci o credință, că astfel se vor mărita și ele mai curând.

Dacă ginerele era din alt sat, el venea cu căpi-va călăreți, cari aveau *gevele* (batiste cusute cu flori) legate de frânele cailor. După cunună plecau la casa mirelui; mirăsa în car, er mirele cu călăreții făceau curse (*coșie*) până acasă. Aci mirăsa scotea pantofii, se răzima de ușorul ușei și într-o mână ținea un pantof ridicat în sus. Apoi eșia sóra în prag de se săruta cu densa și-i dedea mierea, urându-i cu asta să ducă o viață așa de dulce ca mierea. După aceasta mirele făcea cu cuțitul o

sale deplânge conflictul iscat și îndemna pe guvern să dea satisfacție deplină României. Pentru acesta „*Nov-Vék*“ e foarte vădit, er cetitorii sunt puși la index.

Faima pe care *Sarafoff* o are la noi nu o are de loc în Bulgaria, unde trece mai mult de un simplu patriot.

Sarafoff a fost ofițer în arma cavaleriei, astăzi e proprietarul unui birtuleț și al unui hotel de a 5-a mână, ocupându-se în deosebi cu cămătăria. Și deca e președintele comitetului revoluționar, acesta e grația unei donațiuni de vr'o două trei mii lei, ce a făcut acelui comitet și apoi împrejurării, că e favoritul generalului *Neculaev* adjutantul prințului, fost președinte al acelui comitet și astăzi obiar sufletul mișcării naționale din Bulgaria.

Comitetul macedonean revoluționar își are originea din *Andrianopol*, fiind mai mult o ramificație a comitetului revoluționar andrianopolitan. Er comitetul din *Andrianopol* e format din *Opăclincii* (rămășițe din veteranii bandelor dela 1877).

Suocursale de ale Comitetului revoluționar din Sofia nu mai sunt decât în vr'o 5 centre din Bulgaria și nu în toate orașele.

Vitalitatea mișcării revoluționare se datorește în cea mai mare parte lui *Neculaev* și apoi unor deputați cu simpatii prin popor.

Aderenți se găsec mulți prin clasa de jos a poporului cari, esaltați de demagogi, disprețuesc viața pentru a ajunge un *Voevoda* (fruntaș de haiduc) *martir*.

Meetinguri și întruniri în contra Românilor n'au fost așa de numeroase după cum s'a susținut la noi. În Sofia n'a fost decât o singură întrunire de acest gen a Comitetului revoluționar.

Organ autorizat al Comitetului revoluționar din Sofia e „*Les Reformes*“ redigat în limba franceză și bulgară, diare, care propagă dobândirea de reforme pentru Macedonia prin ori ce mijloce legale, cât și ilegale. Acesta pentru moment, er odată acele reforme dobândite, se va cere autonomia absolută a Macedoniei.

Printre ofițerii bulgari, de fel din România, ce am întâlnit la Sofia, sunt:

Tenovici ofițer în garda princiară. (Vorbind cu d-sa despre conflictul româno-bulgar s'a mulțumit a zîmbi nevoind să-și arate nici o părere); *Dumitroff*, locotenent în arma cavaleriei; *Lilov* (Vasilescu) protjunger (sergent major) în artilerie și *Ghenchieff*, al cărui tată a dobândit anul trecut cetățenia română, rudă cu d. Suditu din Brăila.

La 18 Septembrie toate trupele, ce fuseseră reținute în vederea posibilității unei ciocniri cu România, au fost licențiate. Acele trupe urmasă să fie concediate încă dela sfârșitul lui August.

Opinia publică generală despre guvernul actual e, că cabinetul *Ivancioff* *Radoslavoff* nu va dura. Totuși pentru moment stăpânul situației e tot *Radoslavoff* și deca de fapt *Ivancioff* e președintele consiliului de ministrii acesta e mulțumit simpatiei de care se bucură în popor. Înainte de a fi ministru *Ivancioff* a fost directorul serviciului statistic.

Faptul că șahul Persiei a vizitat mai întâi Sofia, se comentază în diferite sensuri. Totuși opinia celor dela *Panahoff* e că șahul ar fi putut dispensa Bulgaria de onorela visitei sale.

cruce în zid, împingea ușa cu piciorul și intra în casă cu mirăsa. Aci era un colț despărțit cu cearceaf, unde puneau pe înșurăței și le dedeau diferite mâncări și o farfurie cu plăcinte, er nuntașii se puneau și ei la masă și la benchetială, jucau și chiuia și beau fără sfârșit, că vinul îl scoteau cu căldarea din butoiu.

La masă mirăsa aducea pe o tavă câte-va cămăși, țărți, georele, de le împărțeau la nunți și la fruntașii nuntași și aceștia la rândul lor aruncau pe tavă câte-un *beslic* (monedă) cu care se cumpăra mezelicuri pentru masă. Darurile toate aparțineau miresei.

Spre seară eșiau și mirele și mirăsa din colțul lor și jucau puțin.

Dacă mirăsa nu era virgină, o trimețeau a doua și acasă cu batjocură, er deca era fată mare legau Lunii o basma sau un brîu roșii de o prăjină lungă, ca să afle tot satul de asta, și atunci se strungeau nuntașii și încingeau o horă mare în jurul prăjinei și benchetuiiau apoi cu cimpoiașul până Marți seara. „*Dér*, isprăvi bētrānului *Marin Drăgușin* zîmbind reuțacios, nu se întempla mai nici-odată ca să nu

Pentru cheltuelile de recepțiune guvernul a propus consiliului comunal să voteze suma de 100 mii lei. Consiliul comunal însă a redus suma la o treime, răspundând d-lui ministru de interne, că cu 100 mii lei s'ar pava mai bine cu granit *Bulevardul*, ce duce dela gară la Palat.

SCIRILE ȚILEI.

— 30 Septembrie v.

Congresul național bisericesc al Metropoliei române gr. or. se va deschide mâine, cu solemnitatea obiceiuită în Sibiu. În cești din urmă doi ani acesta este al patrulea congres național bisericesc. Membrii congresului, ce se va întruni mâine, sunt ești toți din alegerile, cari s'au făcut în primăvara anului curent. Intre diferitele agende ale congresului este și alegerea unui consistor metropolitan.

Ministrul român de externe d-l *Marghiloman*, sosind în Viena a fost primit alaltăeri în audiență de Majestatea Sa monarhul nostru, care i-a conferit cordorul Coronei de fier.

Desființarea Comitetelor bulgăresci. Din Bitolia se scrie, că autoritățile turcesci continuă cu multă energie ancheta cu privire la Bulgarii amestecați în comitetele macedo-bulgăresci. Peste 100 arestări s'au făcut numai în Bitolia și cea mai mare parte dintre cei arestați sunt dintre profesori și preoți. În primele zile ale lunii viitoare se vor judeca o parte dintre Bulgarii la cari s'au găsit ascunse arme și dinamită. Ei sunt dați în judecată ca agitatori contra Statului turcesc și vor fi foarte aspru pedepsiți. Aprupe toate comitetele bulgăresci din Macedonia au fost desființate. Bulgarii sunt foarte de aprupe supraveghiați de poliție și cei bănuți că fac parte din comitetele bulgăresci, sunt imediat arestați. Printre Bulgarii din cauza aceasta a intrat o frică de nedescris. Mulți au fugit în Bulgaria, după ce au vândut tot ce aveau în Macedonia.

Predică militară. Dumineca trecută s'au prezentat pentru întâia oară la biserică română din Brașov-cetate ostașii batalionului 2, care a venit aici din Alba-Iulia și al 3-lea, venit dela Konjica din Herțegovina. Din incidentul acesta d-l capelan militar *N. Fizeșanu*, a ținut să rostască o predică ocazională, care mai ales în partea privitoare la „cei ce s'au reîntors din o țară depărtată și streină între frații de-un sânge și de-o lege“, a emoționat pe tinerii, cari în străinătatea de care au avut parte de multe-ori au trebuit să-și stămpere dorul cu cântecul „*Fiă pânea cât de rea tot mai bună n'era mea*“. În genele predica a cuprins multe sfaturi practice și potrivite.

Parochia Mircea-Vodă. În urma intervenției Sf. Sinod, consiliul de ministri român a aprobat ca noua comună *Mircea-Vodă* din județul *Dimbovița* să fie recunoscută ca

scotă prăjina cu basmauă roșie. Ce vrei frate, erau deștepti bētrānii și erau mai bucuroși să mai benchetuiască două zile, decât să isprăvescă praznicul cu batjocură“.

Apoteosa lui Mihăileanu.

I.

A inimilor noastre sfântă cântare cătră tine cu drag înălțăm. Ție santinelă neadormită, care, cu nemărginita-ți iubire de neam ridicata-i vëlul întunecos al locașului pestilencios, unde se plămădeau, când nu ne gândeam, atâtea nenorociri și rele pentru noi! Ție ați, cu drept cuvânt, ți-se cuvine laudă!

II.

Prin glasul tău apostolic și pana-ți ageră; arma de răsbou — ne-a-i evocat la o nouă viață, trecând tu însu-ți în triumf și glorie la viața de veci.

III.

Ca o lumină mistică și sfântă, ce din vēzduh coboră lin în templul din Ierusalim pentru a lumina nemărginitele cărări: așa și tu în minte ni te-arăți cu sufletu-ți, lumină pretutindenți împărătiind.

parochia rurală sub numele de parochia Mirocea-Vodă.

Din Sasca-montană primim dela un abonent următoarea veste bună: „Cu bucuria vă trimite soirea, precum-că la noi în Sasca-montană mai cu seamă de un timp încôce, de când Dumnezeu ne-a înzestrat cu ômeni foarte cinstiți și iubitori de s. Maica noastră biserică, ca conducători ai ei, avem în fruntea comitetului parochial, ca președinte și epitropi, ômeni foarte cinstiți și, fără ca să mă laud, Săscanii noștri cercetază biserica regulat, apoi și conducători bun, am și ajuns la un rezultat bun, căci la stăruința d-lui președinte și la decisiul sinodului parochial s'a cumpărat o casă parochială în preț de 4.400 cor. pentru locuința parochului de curând venit la noi, d-l Ioan Murgu. Pentru această faptă frumoasă și pe această cale diaristică dic: Onóre și mulțămire, St. D-le președinte al com. parochial! Onóre și vouă Epitropiă cinstită! mai pe urmă, onóre și vouă locuitorilor români din Sasca-montană, pentru cercetarea bisericii și chibzuirea ei! — *Unuldelapod.*

Miscarea portului Galați. Vaporul de răsboi englezesc *Cokatrice* a sosit în portul Galați, având pe bord un căpitan comandant, 6 ofițeri și 70 soldați. Este înarmat cu 6 tunuri mari și 4 mici. El va sta în portul Galați câte-va zile, după care va intra în Marea-Năgră. Următoarele bastimente mai sunt acostate în portul Galați: Vaporul „Andreas” sub pavilion elin încărcă cereale cu destinația pentru Orient, vaporul „Constanța” al S. M. R. (Serviciul Maritim Român) sosit din Rotterdam cu diverse mărfuri și pasageri, vaporul „Serbia” al societății Florio Robatino venind din Veneția cu diverse mărfuri și pasageri, vaporul „Carinthia” al societății Lloyd Austriac încărcat cu cereale, vaporul „Rus” al societății ruse venind din susul Dunării cu diverse mărfuri și pasageri, vaporul „Bulgaria” al societății ruse sosit din Odesa cu mărfuri și pasageri, vaporul „Regele Alexandru I” cu diverse mărfuri și pasageri din susul Dunărei, vaporul „Lochmore” al societății Jonston & Co. cu diverse mărfuri și pasageri din Liverpool.

Cununii. Mâne în 14 Oct. n. se vor cununa în biserica română din Visuia de Câmpia d-l Valeriu P. Maior absolvent de teologie cu d-ra Silvia Pop, fiica d-lui preot din aceeași comună.

— *Eliu Micșă* funcționar la cărțile funduare în Deș și d-ra *Aneta Lemeny* se vor cununa Joi, 18 Oct. n. în biserica română din Gherla (Chindia).

Ciuma. După informațiunile oficiose din Londra, în Wales încă s'a constatat un cas de ciumă. Un marinar, care a sosit bolnav din Rosario, fu transportat în spital,

unde a murit. În urma cercetării bacteriologice s'a constatat, că marinarul a murit de ciumă.

Contrabandă unică în felul ei. Nici oă se pôte o apucătură mai ingenioasă decât aceea întrebuițată de o veche acrită americană pentru a dejuca pe vameși. În cursul a patru călătorii între Statele-Unite și Canada, această contrabandistă a introdus pentru mai bine de 400.000 de lei diamante fără a plăti taxele vamale. Vameșii deși o bănuiau, totuși nu puteau da de apucătura, pe care o întrebuița. Și cu toate acestea lucrul era foarte simplu. În timpul călătoriei contrabandista avea cu sine un câne, pe care-l ține nemâncat două zile, apoi îi dădea să mănânce carne, care conținea diamante. Cânela hămesit înghițea totul, fără să mai mestice. Odată vama trecută, contrabandista spinteca pântecul animalului și scoțea diamantele. Cum însă ulciorul nu pôte merge prea de mai multe ori la fântână, se întempla oă în ultima călătorie pe care o făcuse această femeie, cânela se moră și șeful vamei, ordonând autopsia animalului, spre marea lui mirare a găsit stomacul plin cu diamante.

Concert. Mâne s'era va cânta musica orășenească la otel „Europa”. Programa conține 10 puncte. Inceputul la 8 ore.

Avis pentru dame. Colecția de mostre pentru stoffe numai moderne de calitate cea mai fină, noutăți englezești și francezești de exemplu Homespun, Taylor-Mode, Matlase, etc trimite gratis și franco Firma Weiner Mátyás, Budapest, VI Andrassy ut 3.

Din Africa de sud.

După o telegramă din Pretoria, dela 3 Octomvrie, lordul Roberts a investit pe generalul Maxwell cu o adevărată diotatură în Transvaal, dându-i subtitul de guvernator provisoriu, direcția tuturor afacerilor administrative, numirea funcționarilor și ofițerilor însărcinați cu aplicarea legilor și mai ales acordându-i puterea de-a modifica legile existente după împrejurări.

După-ee a făcut această numire, a publicat o proclamația, în care spune, că Burgherii, cari se vor preda de bună voie, în nici un cas nu vor fi depărtați. Totuși, excepția trebuie să se facă pentru aceia, cari au ocupat un grad înalt în armata bură, pentru aceia, cari și-au violat jurământul de supunere și pentru străini. Cât despre șefii înamicilor actualmente în campanie, cari ar întreba în ce condiții s'ar pută preda, cererea lor se va supune negreșit cartierului general, care are singur calitatea de-a răspunde.

Femeile tuturor Burilor, cari au fost uciși și toate femeile bure aflate acum fără sprijin, vor trebui să fiă protejate de administrația britanică; ori-ce obiect, ce le

va fi fost luat s'eu ori-ce pagubă, ce le va fi fost cauzată, va da loc la o indemnizare imediată și completă în favoarea lor. Când un Burgher se va preda, femeia și copiii lui vor fi protejați.

Cât privesc liberarea prizonierilor, restabilirea păcii, care va fi declarată imediat după supunerea șefilor Buri și predarea tuturor tunurilor, lordul Roberts declară, că excepția se va face numai pentru membrii fostului guvern și aceia, cari sunt direct responsabili pentru răsboi.

Cât despre Burgherii, cari și-au oălat jurământul de neutralitate și cari încetând de-a face parte dintr'un comando regulat, se dedau la acte de ostilitate, pentru aceștia rămân aplicabile dispozițiunile din trecut.

Cu totă strimătorea, în care au ajuns Burii, ei totuși continuă luptele. Așa din Lydenburg se vestesce, că zilele trecute ei au bombardat timp de-o oră lagărul lui Buller la Krügersdorp, cauzând Englesilor pierderi.

La Capmujden Burii au pricinuit deraierea unui tren, cu care ocași s'au prăpădit mulți Englesi și un număr însemnat de vite. Cei 40 de Englesi, cari au alergat în ajutor conduși de un căpitan, au suferit pierderi mari. Insu-și căpitanul a cădut. Generalul Paget și un alt ofițer au fost răniți, ér un inginer și 10 soldați au căzut prizonieri.

Expoziția de vite în Mercurea.

Duminecă, în 4 Noemvre n. c. se va arangia a XI-a expoziția de vite din partea Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului. Êta o parte din Programul acestei expozițiuni:

1. În scopul de a înainta economia de vite, Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului va arangia la 4 Noemvre n. 1900 în orașul Mercurea, o expoziția de vite, având a se împărți de astă-dată premii în suma de 200 cor. Expoziția se va mărgini de astă-dată la vite cornute cu excepțiunea caprelor.

2. Expoziția se va ține în ziua amintită, începând dela 10 ore a. m. și până la 1 oră d. a. când va urma premiarea. Ea se va ține pe locul numit „Tergul de vite”, ér la cas de timp nefavorabil sub șopul dela ospătaria „La pomul verde”.

3. La expoziție se primesc vitele locuitorilor din comunele Mercurea, Poiana, Rod, Dobârca, Apoldul-de-sus, Apoldul-dejos, Ludoș, Gârbova, Reciu și Cârpeniș. Pentru vitele aduse din afară de Mercurea se cer pașaporte în regulă.

Cerând trebuința, proprietarii au să dovedescă, că au ținut înși-și vitele în timp de 3/4 de an cel puțin. Oile trebuie expuse în grupe de cel mai puțin 3 capete, altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în expoziție se face prin comitetul arangiator local, care va publica din parte-și dispozițiunile luate. — Comitetul pôte refusa primirea, însă numai din cause binecuvântate. Vite jugănite și peste tot vite, cari nu pot servi la prăsirea mai departe, nu se primesc în expoziția respective nu se premiază.

La fie-care vită, respective grupă de oi, comitetul arangiator alătură o tăbliță s'eu bilet, cuprinzând numărul curent, etatea vitei și numele proprietarului. Vitele se așază în grupele la cari aparțin.

5. Despre vitele primite comitetul arangiator alcătuiesc o listă generală, în care se petrec datele amintite la punct 4.

6. Exponenții sunt îndatorați a purta înșiși grije de vitele lor și a-le da hrana trebuincioasă.

7. Se vor distribui *trei-deci și șese premii* în suma totală de 200 corone și anumit:

Grupa I. *Bovine de prăsilă* (rassă indigenă și străină). a) *tauri* de 2 1/2—4 ani: 2 premii de câte 10 cor., 2 premii de câte 6 cor., 2 de câte 5 cor.; b) *vacii* de 2 1/2—8 ani, 2 premii de câte 10 cor., 2 premii de câte 6 cor., 1 premiu de 5 cor., 2 premii de câte 3 cor.; c) *tăureni* și *junince* de 1—2 1/2 ani: 1 premiu de 6 cor., 1 premiu

de 5 cor., 2 premii de câte 2 cor.; d) *viței* și *vițele* de 1/4—1 an: 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 5 cor., 4 premii de câte 3 corone.

Grupa II. *Oi de prăsilă*: a) *berbeci* de 1—5 ani: 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 5 cor.; b) *oi* de 1—5 ani: 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 3 corone; c) *noatină* și *noatine din 1900*: 1 premiu de 8 cor., 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 3 cor.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. *Mariana* din vicariatul Rodnei și protopopiatele Bistriței și Budacului român își va ține **adunarea generală** la 21 și 22 Octomvre n. c. în *Rodna-veche*, sala școlii ouf. gr. cat. La această se invită cu totă stima lua parte atât d-nii membri, cât și on. public interesat de cauza învățământului.

Programa:

1) Membrii reuniunii la 8 ore a. m. asistă în corpore la serviciul divin în biserica gr. cat. 2) La 9 ore deschiderea adunării. 3) Emiterea comisiunilor: a) pentru verificarea protocolului; b) pentru criticarea prelegerii practice; c) pentru înscrierea de membri noi.

4) Ținerea unei prelegerii practice de 1/2 oră în istoria: „Regele Bela al IV-lea și venirea Tătarilor” prin Silv. Mureșan, învățător în Rodna-veche. 5) Raportul anual despre activitatea reuniunii. 6) Raportul casarului și pertractarea preliminarului de buget pro 1901. 7) Raportul comisiunii cenzurătoare.

8) Cetirea disertațiunilor: a) „Apărarea școlii și a învățătorului” prin Teodor Bogdan, învățător gr. cat. din Bistrița; b) Operatul de concurs: „Care este modul cel mai potrivit, prin care școlarii începători mai iute și mai ușor pot învinge primele greutăți ale scris-cetitelui” prin Nicolau M. Haese, învățător gr. cat. în Salva; c) „Poziția învățătorului în societate, insuflețirea lui față de școală” prin Măcedon Linul, învăț. fundațional în Năsăud. d) „Care sunt expresiunile dojenitoare necorespunzătoare în școala populară modernă?” prin Gr. Romanesi, învățător fundațional în Monor. e) „Cum pôte influența școala asupra bunăstării materiale a poporului” prin Octavian Doci, învățător gr. cat. în Feldru.

9) Raportul comisiunilor de sub pot. 2 lit. b) și c.) 10) Raportul comitetului la însărcinarea adunării generale din anul trecut referitor la cenzurarea manualelor de școală și recomandarea celor mai corespunzătoare în scopul uniformității.

11) Pertractarea propunerilor insinuate la președinte cu 24 ore înainte de adunare, 12) Statorirea timpului și looului pentru adunarea generală viitoare. 13) Alegerea amplotațiilor reuniunii pe un nou ciclu de 1 ani. 14) Inchiderea adunării.

Năsăud, 27 Sept. 1900.

Presidiul reuniunii învățătorilor gr. cat. „Mariana”:

Dr. Ion Pop, președinte
Clement Grivase, secretar

NB. În 21 Octomvre după ședința I va urma prânz comun. Acei d-ni, cari reflecteaza la cvartire, sunt rugați a-se adresa la d-nii Silv. Mureșan și Nic. Mureșan, învățători în Rodna-veche.

Literatură.

„*Antropomorfisme și Antiantropomorfisme*” în limba română de Nicolae Sulică. Sub titlul acesta a apărut în tipografia „A. Mureșianu” în Brașov, interesantul și valorosul studiu al d-lui N. Sulică, profesor la gimnasiul român din loc, cunoscut și din scrierile sale folklorice-filologice de până acum.

Studiul din care o parte însemnată a fost publicat în foiletonul „Gazetei” a apărut în broșură amplificat și adnotat. Se estinde pe 100 pag., având format estetic și tiparul foarte îngrijit. Costă 1 exemplar 40 cr. — Cine cunoșce, cu ce prețuri urcate se vând scrierile de acest soi în Germani, Francei etc., va recunoșce, că prețul de mai sus e foarte ieftin. În limba noastră scrierile de felul acesta sunt rare și studiul d-lui Sulică se distinge nu numai prin conținutul s'eu bogat și sistematic prelucrat după strictă metodă științifică, ci și prin limbajul s'eu scris la înțelesul tuturor. Il recomandăm iubitorilor de literatura noastră

IV.

Tu ne-ai arătat cărarea marilor isbândi, pe unde urmază să ne îndrumăm; de aceea acum venim a te slăvi, înălțând până la tine al inimilor noastre sfânt imm.

V.

Avându-te de pildă strălucită a datoriei, o clipă n'am mai sta cu brațele cruciș, ci dormic a-ți împlini visul de aur, ne vom sili a-ți s'ămăna în fapt și 'n cuvânt.

VI.

Căldura, iubirea și curajul t'eu de leu ce l'ai fost desfășurat, s'ei aperi ale neamului t'eu drepturi sfinte, rămănea-vor comori de moștenire nouă și urmașilor.

VII.

Și precum Nazariteanul biblic fost'a insultat și batjocorit și tu avu'ai frumoasă parte în lume să te asemeni acelor ce nu pot muri.

VIII.

Căci pe când încă nu se răcise bine rămășițele tale pământesci, călăii t'ei, — grôpa-ți încă fiind deschisă, înălțuții de brâu, în urlete delirante, s'au prins la dans: dansul lor macabru.

IX.

Și decă nu ne îngrozesc încă asemenea acte impii, quasi-bestiale, ele ne întăresc sufletele și astfel oțeliți ne învățăm să ne cunoșcem dușmanul pe care l'am încăldi și nutrit la sin ca pe un pui de năpircă.

X.

A murit Mântuitorul și s'a sfârșit dis'a Pilat din Pont. Nu se sfârșise însă, căci acesta era abia începutul tragediei seculare. A treia zi a înviat din morți — morțe pe morțe călcând, ér nedreptatea consumată atunci de fiul lui Israel, țipă și va țipa toți vecii până la ceruri răsbunare!

XI.

Și tu pe nedrept repus — străpuns de glonț în strada „Linștei”, a treia zi a înviat și prin tine un neam întreg s'a deșteptat din Severin în Dorohoi, din Carpați la Pind.

XII.

Și a fost abia începutul când s'a ridicat un neam glorios contra nedreptății comise, stigmatizând mișelia rămasă pecete eternă pe fruntea călăilor t'ei.

XIII.

Er' amintirea ta slăvită a fost și numele t'eu purtat din gură în gură amintine-va pururi cât de sfânt lucru este a-ți împlini misiunea așa precum tu ți-ai împlinit'o.

Lăuda-tă fie-ți toți vecii, memoria, iubite Mihăilene!

(„Peninsula Balcanică“)

Petru Vulcan.

Recompensele și pedepsele în școala poporală.

(Studiu pedagogic de I. DARIU.)

— Urmare. —

2. Determinarea și aplicarea pedepselor.

După cele premise trec la însuși determinarea numărului și felului pedepselor și în același timp la aplicarea lor în școală, deși într'un mod foarte nesuficient, pentru-că numărul și felul pedepselor este mai tot așa de mare, ca și numărul faptelor rele ce le pte comite un copil, ér aplicarea pedepselor este incontestabil destul de grea. A dice ca se admitem și se aplicăm numai unele pedepse pentru orice cas, ce s'ar ivi demn de pedepsă, tot atâta ar însemna, cât a dice, se admitem numai unele medicamente pentru orice feliu de bôlă séu morb, ce s'ar puté ivi în lume, și aplicările rele ale copilului nu sunt alt-ceva, decât nisce bóle și încă cu mult mai rele și mai primejdióse, decât aceea ce înțelegem noi adî prin vorba *bôlă*, în sens fisic. A face însă acesta, orî cine va trebui să recunoscă, că este un lucru aprópe imposibil. De aceea mă vęd silit a mă mărgini pe lângă pedepsele cele mai recomandabile și mai ușor de aplicat în școală și anume:

1. *O privire lungă și seriósă.* Acésta e prima pedepsă. Ea se pte aplica séu numai asupra unui copil, séu asupra mai multora, séu chiar asupra clasei întregi. Să aplică asupra clasei întregi, când prin o împrejurare óre-care se observă, că s'a conturbat liniștea, séu că vorbesc prea tare, orî că bat din picioare. În cazul acesta învățătorul intrerupe de-odată ce are de spus și-și îndreptă privirea lungă și seriósă peste clasa întregă. Observând acésta școlarii, unul câte unul se aședă frumușel la locul lor, până când astfel liniștea este completă. Învățătorul propune acum mai departe. De odată însă bagă de sémă că unul vorbesce cu altul, séu se jócă cu ceva, orî bate din picioare și altele asemenea. Acum învățătorul ca și mai înainte, fără a dice o singură vorbă, intrerupe propunerea pe o clipită, și-și îndreptă privirea seriósă asupra lui. Băiatul observă și se astimpără îndată. Învățătorul încă e tot cu privirea neclintită asupra lui; copilul se roșesce și se aședă fără a se mai mișca; învățătorul începe acum a continua în pace, că liniștea îi este asigurată.

2. O strigare fără nume.

Un copil conturbă puțin liniștea prin aceea, că se tinde peste bancă la altul spre a-i cere ceva, séu în fine în alt mod strică ordinea. Învățătorul, fără să fi băgat de sémă copilul, că l'a vędut, dice: „Te-am vędut bine.*) Dēcă vede, că strigarea acésta n'a avut rezultatul așteptat, urmază

3. Strigarea pe nume.

Acésta încă trebuie să se facă cu óre-care ceremoniă. Mai întâiu învățătorul își curmă de odată firul vorbirei, apoi numesce numele școlarului respectiv într'un ton compătimitor și amenințător tot-de-odată. Strigarea acésta este adese-orî de ajuns spre a-l aduce la ordine. Dēcă însă învățătorul ar striga tot într'un răsuflet pe trei séu patru de-odată spre a-i aduce la ordine, atunci copii ușor se dedă cu strigătul învățătorului și prin urmare ușor devine suferfluu mijlocul acesta.

4. O simplă rugare séu amenințare.

Florescule, scrie! — Susano, ia sémă! — Dimitrie, ședî frumos! —

*) Aci are învățătorul să bage bine de sémă, ca să nu se tradeze cum-va cu vorbele acestea, ca păzitorii din vie cu vechea poveste: „Te vęd, te vęd.“ — „Veđi pe numă-ta, dér pe mine ba“.

Aurelio, nu face, ce nu se cuvine! „Hai, hai Vasile, tu gândesci că mie 'mî pure bine, când vorbesci cu Nicolae și eu mă necăjesc să vę arăt aici la tablă!“ Câte-o observare de felul acesta de multe-orî este de ajuns spre a-l aduce la ordine pe cel-ce ar fi conturbat'o. La astfel de observare toți școlarii ceialalți știu, că cine dintre ei au făcut ce nu se cuvine. Cel amenințat se rușinează de acésta; se liniscesce și învățătorul pte continua. Lucru firesc, că învățătorul are să fie foarte cumpetat cu tóte pedepsele. Pentru-că copiii cu ce-i prea mult, lesne se dedau și prin risipa asta ușor devin și ei tot așa.

5. O simplă muștrare séu înfruntare.

„Ionescule, tu ești adî foarte neastempérat!“ — „Ano, precum vęd adî nu ți-ai împlinit datoria cum se cuvine!“ — „Ióne, prin asta 'mî faci multă neplăcere și ție un mare réu!“ — „Radule, tu într'una faci gălăgiă, și nu te rușinezi de loc; n'ași dori să te mai vęd încă odată așa!“ — „Eleno, ce gândesci că ar fi aici în școală, dēcă ar face tóte conșcolărițele tale ca tine!“ — „Petre, mi-se pare că stricăm prietenia amândoi!“

În modul acesta să fac unele și altele muștrări conform faptei rele comise. Aci însă se observă, că muștrările séu înfruntările de felul acesta trebuiesc făcute cu tótă gravitatea recerută, din care adecă ca prin oglindă să vadă copilul muștrat compătimirea faptei ce a comis'o, precum și indignarea învățătorului și, carî numai așa 'și au influința lor binefăcătoare asupra lui.

6. Chiámarea la catedră și o muștrare ușoră în taină.

Un copii d. e. e tare neastempérat pe drum: aruncă cu pietri după câni, se acată de caré ș. a. Învățătorul află acésta, séu din întâmplare vede însuși. După-ce a aplicat unele dintre pedepsele de până aci și tot n'au avut asupra lui nici un efect bun de a-l îndrepta respective de a-l desbăra, învățătorul îl chiamă la catedră. Toți ceialalți școlarii sunt cu ochii ațintiți la el. Copilul ese îngândurat din bancă și încet-încet se apropiă cu mare șială de catedra învățătorului. Acesta, după-ce s'a suit pe catedră, îl apucă frumușel de mână și-i spune încet, așa, că numai el se scie ce dice învățătorul, tot ce scie despre el și că, dēcă nu se desbară de asta, el îl va spune și celorlalți conșcolarii ai lui și nu-l va mai lăsa între ceialalți copii de trebă. Muștrarea asta secretă influințază într'un mod admirabil asupra lui. El vede din asta bunăvoința și iubirea învățătorului cătră el, știind bine fapta lui, și vede tot-deodată și cruțarea de a nu-l spune colegilor lui, care așteptă cu mare nerăbdare să afle, că ce i-a spus învățătorul așa încet; în același timp dă un exemplu bun și celorlalți copii din școală. La nici unul din ei nu le-ar plăcea să li-se întempe vre-odată așa ceva.

7. Starea în picioare pe un timp óre-care.

Mulți vor dice, că pedepsa acésta este prea ușoră și fără vre-o influință óre-care; pte să fie și așa la copii mai mari, dér la cei mici și asta face mult, când el se vede singur stând în picioare, pe când toți ceialalți șed și lucrază în linisce, de bună sémă, că lucrul acesta nu-i va prea conveni, cu deosebire, dēcă îi va mai spune învățătorul și aceea, că ar avé haz să vie cine-va strein în clasă și să-l vadă stând în picioare; mai mare rușinea de el. În modul acesta pedepsa asta deși mică și neînsemnată la părere totuși 'și are influința și valórea ei nedisputată, dēcă se aplică pedagogice. Starea se întemplă

seu în bancă séu afară, lângă catedră, și în cazul cel mai grav n'are să dureze mai mult de o óră.

8. Oprirea de a merge afară între óre.

Între óre ceialalți școlarii bancă de bancă es afară, neastempératul de Mitică trebuie să rămână în bancă, pentru-că a supérat pe un conșcolar al séu, séu pe când învățătorul explica, el se juca prin bancă, orî cărcălea caietul ș. a. Gândul, că ceialalți conșcolarii ai lui se jócă frumos pe afară, ér el stă singur în bancă, precum și rușinea ce o simte, când vin ceialalți în clasă și cu toții 'și îndreptă riđend privirile asupra lui, îl face ca altă-dată să nu mai facă ce a făcut. Mijlocul acesta, precum se vede ér se referesce mai mult la simțul lui de rușine și are o influință binefăcătoare asupra lui.

9. Eschiderea dela ocupațiunea comună.

Învățătorul a dat școlarii săi o lucrare, să dícem din Aritmetică. Stan în loc se-și dea silința de a rezolvi tema cât mai curénd și cum se cade, începe a povesti cu altul și astfel îl împedecă și pe acesta dela lucru. Învățătorul cum observă acésta se duce cu gravitate la densus, îi ia frumușel stilul și tăblița séu creion și caietul dícându-i, că dēcă nu-i place să lucreze, să pună frumos mânil pe bancă și să nu se misce până când nu vor termina ceialalți, ér lucrarea din clasă să o facă acasă.

Dimitrie fiind provocat să cetească mai departe, nu scie unde a lăsat celalalt, pentru-că nu fuscse atent; învățătorul îi închide frumușel cartea și-l pune ca și pe Stan să stea nemișcat cu mânil pe bancă până la finea órei.

Gavriil la cântare lungesce tot-déuna tonul, pe când ceialalți au încetat, numai pentru-că nu-i place să ia bine sémă și ca să se facă petrecere, învățătorul îl opresce de a mai cânta până la sfirșitul órei. Dēcă continuă și a doua óră tot așa, atunci pășesce din nou ce a pățit acum. Mijlocul acesta încă se referesce la simțul lui de pudiciune și contribuie la îndreptarea elevului.

10. I-se scrie numele pe tablă sub o cruce.

Acésta încă se pte numera între pedepsele cele mai ușor de aplicat, și, care totuși lucrază într'un mod binefăcător asupra îndreptării elevului. Învățătorul observă d. e. că un școlar face larmă și nu ascultă, deși a încercat cu el unele dintre mijlócele recomandate până aci. El dice în general fără a-l fixa cu privirea pe respectivul: „Adî am un școlar de tot neastempérat“. La vorbele acestea fie-care școlar să gândească la sine ca nu cum-va să fie el cel cu musca pe căciulă; respectivul încă se aședă, ca să nu fie observat de ceialalți. Învățătorul continuă mai departe, dēcă s'a astimpérat și acesta. Ei, dér după câte-va momente ér începe ca mai înainte, atunci îi dice: „A, Dumnéta ér' nu ascultă; bine, acum fac cu creta o cruce aici pe tablă, dēcă nu te vei astimpéra, în locul crucii îți scriu numele têu, ca să scie toți cine ești tu“. Băieții, fie-care se gândească la sine și cu toții ascultă în cea mai mare tăcere împreună cu respectivul. Aci se va observa, că de cele mai multe-orî rămâne numai crucea pe tablă și mulți se îndreptază prin mijlocul acesta. Dēcă respectivul ér' începe; învățătorul ia frumușel creta și spongia, șterge crucea de pe tablă și, în locul ei scrie numele școlarului respectiv dícend: „Acum vęd, că tu tot nu te îndreptezi, de aceea îți scriu aici în locul crucii numele têu, ca să scie toți cine ești tu“.

Toți copiii știu acum cine e respectivul, ér el plécă ochii în jos rușinat. Numele îi rămâne pe tablă până la finea órei séu și dîua întregă, dēcă n'are lipsă de ea séu dēcă cum-va respectivul s'ar mai obrăsnici ér' a continua. Dēcă observă că s'a îndreptat, atunci spune clasei întregi, că acum cel scris pe tablă s'a îndreptat și îi șterge numele de pe tablă, dícend, că acum să vadă pe cine va mai scrie în locul lui. Toți au temere de asta și pe întrecute caută a se purta așa, ca să nu ajungă cum-va cu numele vr'unuia dintre ei pe tablă.

11. Starea lângă ușă.

Dēcă un copil a venit d. e. târdu la școală, pedepsă nu-i putem da alta mai potrivită, decât a-l reținé la ușă un sfert de cés, séu chiar și până la finea órei. Un altul după tóte muștrările ce 'i le-a făcut învățătorul, el totuși nu dă nici un semn de îndreptare; atunci învățătorul îl ia frumușel de mână și-l scóte afară din bancă, dícându-i, că el nu este vrednic să stea în bancă alătura cu ceialalți copii de trebă și, că lui i-a pregătit un loc, unde să stea numai singur, adecă lângă ușă, până când se va îndrepta, ca până atunci orî-cine ar veni în școală să-l vadă numai pe el singur acolo, spre rușinea lui. Tot așa are d. e. a păți un copil, care a furat ceva dela altul! ș. a. Mijlocul acesta încă se aplică cu multă precauțiune și mai rar, ca să nu devină ceva prea comun, căci atunci își pierde efectul și valórea ca orî și ce lucru prea des întrebuințat.

(Va urma.)

Nou abonament

1a.

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1900

se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinatorii fóiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 coróne; pe șese luni 12 coróne; pe trei luni 6 coróne; pe o lună 2 coróne.

Pentru România și străinătate. pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50

Abonamente numai la numărul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 4 coróne; pe șese luni 2 coróne.

Pentru România: pe un an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se pte face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea.

Sfaturi pentru hrană.

Dela felul lucrurilor de mâncare și de modul cum se gátesc atérná și inlesnirea cu care se mistuesc.

Carnea friptă e tot-déuna mai bună de mâncare și se mistue mai lesne decât carnea fiartă.

Carnea de bou și de berbec dau mai multă putere, decât cea de vițel, de miel și de paseri.

Din legume: fasolea, bobul, mazărea sunt mai nutritóre.

Pânea de grâu séu și amestecată cu sęcără este plăcută, sănătósă și nutritóre, numai să fie bine făcută și bine cóptă.

Ouăle sunt foarte ușoare și bune de mâncare numai să fie proaspete și să nu fie răscoapte.

Mai toate pomele sunt răcoritoare, deși sunt prea puțin nutritive; cu toate acestea sunt bune pentru sănătate, mai cu seamă pentru omenii săngeroși, numai să fie cöpte și să nu mănânce cine-va odată prea multe. Copiii limfatici (cu găici) trebuie să se cam ferescă de a mânca.

Bucatele grase sunt vătămătoare, mai vartos când cine-va mănâncă prea mult.

Pânea caldă, precum și cea prea rece și mai cu seamă cea mucedă, untura și untul rînced, cartofii ce s'au scos din pământ mai înainte de timp sunt încă nisece lucruri, cari strică sănătatea.

Dulcețurile și prăjiturile strică pofta de mâncare, ele chiar vătămă când cine-va mănâncă prea mult. Copiii se nu mănânce mai vartos cofeturii colorate; culorile cele frumoase îi amăgesc, ele sunt mai adesea-ori vătămătoare.

E de trebuință, ca să se drăgă bucatele spre a-le da gust și a-le face să se mistuiescă mai curînd; însă trebuie să se ferescă cine-va de a mânca bucate prea iuți și prea sărate, din astfel de bucate se aprinde sângele și se pöte umfla organele mistuirei.

*

A mânca în toate zilele la aceeași oră este o regulă așa de plăcută în viață pe cât este și de prețioasă pentru sănătate.

De câte-ori trebuie să mănânce cine-va pe zi?

Nu e cu puțință a da un răspuns categoric la această întrebare. Acesta atîrnă de etate, de gust și de înlesnirea cu care cine-va mistuesce.

Unii pot mânca de patru-ori pe zi; alții de două-ori s'eu de trei-ori pe zi. Decă e un rău a mânca de multe-ori pe zi, nu e încă bine a lăsa să trecă prea mult dela o mâncare la alta. În general, nu trebuie să mănânce cine-va mai înainte de a fi mistuit ce a mâncat, nici să rabde prea mult de föme.

Decă cine-va, din întemplantare, a întârziat și n'a mâncat când îi era föme, îi trece pofta de mâncare, stomacul suferă, însă nu mai simte trebuință.

Se dice adesea-ori, pofta de mâncare vine mîncînd. A lua de regulă igienică această dicătoare este a-și ruina singur sănătatea. Nu nutrește ce mănâncă cine-va, ci ce mistuesce. În general, unii din cei-ce mănâncă mult sunt slabi și bolnavicioși; alții se îngrășă peste măsură și mai târziu s'eu mai curînd mor de apoplexiă. Lăcomia e una din cauzele cele mari ale relelor, ce omor pe ömeni.

(„Albina“.)

P O V E Ţ E.

Mijloc pentru stîrpirea insectelor. Când ne mutăm într'o locuință nouă, trebuie să căutăm mai înainte ca locuința să fie curată. Decă se găsesc urme de păduchi de lemn, s'eu de alte insecte, trebuie să spoim păreții și pardosela cu o soluțiune ferbinte de piatră acră cu apă. Decă văruiam odăile, se pöte amestece chiar varul cu care văruiam cu piatră acră. În urmă trebuie să cercetăm și mobilele noastre, decă nu presintă vre-o urmă de insecte și în cazul decă găsım, spălăm și pe acestea cu piatră acră disolvată în apă ferbinte. Decă soluțiunea a ajuns în stare ferbinte, în toate părțile unde insectele au avut cuibul lor, locuința va rămăne în tot-déuna ferită de oi-ce

insectă și nici muscele nu se vor mai aședa pe përeți. Întrebunțarea de piatră acră nu e cătuși de puțin vătămătoare pentru sănătatea noastră.

*

Dulcețā de gutui. Gutuiile frumoșe și bine cöpte se șterg cu un șervet curat, se curăță de cöjă și se taie în feliile egale, scoțînd și simburii. În urmă se pun într'o ölä, se törnă apă de-ajuns d'asupra ca să fie toate feliile bine acoperite, se fierb timp de o öra, se scot afară aședîndu-le pe o sită și se acopere cu un șervet. Zăharul se fierbe cu apă rămasă până se limpedeșce, ér în urmă se pun éráși feliile de gutui, fierbîndu-se până ce devin lucioșe și sucul lor se îngröșă.

*

Chipul cum putem să ne dăm seamă de felul pământului. Președintele unuia din comițiile agricole din Francia, ne comunică chipul cum putem a ne da seamă de felul pământului:

Prin atingere: Decă ținînd pământul în mână e tare, aspru, e că cuprinde mai mult s'eu mai puțin nisip. Decă e möle, n'are mult nisip. Decă e gras, e argilos și e greu de arat pe secetă.

Prin miros: Argila are mirosul ei propriu, pe când pământul nisipos s'eu calcaros (vāros) n'are nici un miros.

Prin ochi: Cu cât pe timp ume dos pământul se lipsește mai mult de cormana plugului și de dinții baronei (a grapei) cu atât pământul e mai tare, argilos. Cu cât e mai negru, cu atât e mai humos (rodnic). Cu cât nu ține apă cu atât e mai nisipos s'eu silistos. Decă fierbî pământul în apă și lichidul e galben brun e, că e tare și humos.

După d. Meyer, care a studiat cestiunea ani de zile, decă pământul e prea din cale afară ume, cerealele cresc mult în foi și pae, d'erdau böbe puține. Ovésul cere mai multă apă, apoi grăul, s'ecara și în fine orzóica.

*

Cultura arborilor în Rusia. Din o notiță publicată cu prilejul Expozițiunei din Paris, reese, că Crimeea ocupă în Rusia locul întâiu în arbori cultura rusescă. Până și în Galați (România) se esporteză pere și mere din Rusia.

Perele și merele sunt mai vartos cultivate și întinderea liveșilor de aceste două feluri de arbori e în Crimeea de 6.230 hectare, afară de vii. Din an în an liveșile de peri și meri se măresc, ér esportul care în 1890 era de 230.104 puduri (un pud e de o potrivă cu 16 chilograme), în 1899 a atins 1.845.283 puduri. Guvernul rusesc își dă toate silințele, ca și societățile agricole, să răspărdescă cultura perilor și merilor în Rusia.

Cum trăeșce Emirul Afganistanului.

Revista englesă „The Monthly Review“ publică o interesantă auto-biografiă a Emirului din Afganistan. Étă cum își descrie Emirul viața sa de domnitor și stăpănitor absolut:

Din copilăria și până ađi modul meu de trai stă în perfectă contradicere cu felul de a trăi al celor mai mulți principii domnitori din Asia. Acești domnitori trăesc în neactivitate și îm buibare și poporul crede, că este o umilire a autorității domnitorului, decă umblă pedestru, ori s'evêrșese vr'o lucrare cu mână sa proprie. Eu însă cred, că nu este păcat mai mare, decăt a lăsa spiritul și corpul nostru fără ocupare; asta însămnă ingrătitudine față cu providința.

M'am obișnuit să trăesc și să mă îmbrac ca un militar. Fie-care öra din zi o petrec în lucrare și numai foarte puțin

timp jertfesc somnului, obicei, dela care nu mă abat chiar și când mă aflu bolnav. Fie-care om are o ambițiune, a mea ambițiă este să-mi împlinesc datorința cu cât mai mare grabă.

Cu cât mai mult vöd progresul altor națiuni, cu atât mai vartos simt datoria să-mi conduc poporul pe calea progresului. Gândul acesta îmi preocupă visurile mele și afară de el și acele, cum mi-ași puté scuti biata mea țără atât de rămasă în contra leilor și a urșilor hrăpitori, cari alesiuesc prada dincolo de graniță. Nu odată visurile mele îmi arată calea cea bună, ce ar trebui s'o urmez. Căți-va ani mai înainte am visat, că trebuie să întăresc granițele țării. Cetitorii din stele, cărora li-am istorisit visul, mi-au recomandat, să urmez voința lui Dumnezeu.

Numai decăt am început din toate puterile să-mi întăresc țera, și nu înzadar, după cum apare acesta din vorbele dușmănesci ale vecinilor. De atunci în flă-care an răspăndesc faima, că aș fi murit. Eu însă de-ocamdată nu mă gândesc la mörte, ci la reforme folositoare și la înființarea de instituțiuni bune.

Uneori sunt cuprins de-o mare dăbălă sare, vödînd adecă rămănera înapoi a poporului meu, și esperiez, că ömenii mei sus puși voesc să se fericescă prin acusări reciproce și prin înegriri. Resolvarea afacerilor de felul acesta îmi răpesc foarte mult timp și de multe-ori cred, că în sângele poporului meu este trădărea și jösnicia. Cu astfel de ocazii mă întristez așa de tare, încăt ori-ce lucrare o consider zadarnică și mai că ajung la gradul de a lăsa lucrurile în voia întemplantării, cum a fost și mai înainte. Inșe, decă îmi trece mânia și desnădejdea, o astfel de retragere o consider de lașitate și m'apuc éráși de împlinirea datoriiilor, ce mi-le-a încredințat Dumnezeu.

În modul meu de viață nu mă leg de nici un sistem. Decă muncă, ce-mi prescriu, n'o pot isprăvi în decursul zilei, atunci lucrez nöptea și adese-ori până dimineața nu mă ridic dela masa de lucru. Tot așa o am și cu hrana. Mănănc atunci când sunt flămînd, ba une-ori chiar nici atunci. Förte adeseori cei din jurul meu trebuie să-mi atragă atențiunea, că a trecut de mult öra mîncării.

Nu-mi place pompa și strălucirea și sunt dușmanul serbărilor de prisos. În palatul meu se găsesc multe camere pompoșe, multe odăi strălucitoare, d'erd forte arare-ori întru în ele. Firesce, însă, în harem merg bucuros, însă vizitele mele duréză foarte scurt. Mă culc mai cu seamă la 6 öre dimineața și dorm până la 2 d. a., d'erd nici acest timp nu pot să-l dorm neconturbat și adeseori îmi fac notițe pentru ziua viitoare. Când la 2 öre d. a. mă scol, vin medicii și să informéză cum mă aflu, eventual îmi prescriu doctorii. Apoi vine croitorul cu vesmintele de modă europenescă, din cari îmi aleg una pentru folosința zilei. Pe urmă mă spăl, mă îmbrac și-mi aduc ceai și alte mîncări ușore. În timpul acesta mă așteptă deja afară comandantul palatului, secretarii, marele vizir și căți-va funcționari superiori. Indată-ce am isprăvit'o cu aceștia, vin fiil mei, cărora le prescriu separat, ce au să lucreze peste zi; apoi vin funcționarii de casă, aprođii, poliștiții secreți și în fine cei cu plăngerile, cari așteptă dela mine judecata.

Dignitarii curții mele sunt: miniștri, nașirul s'eu paznicul pecetei, șeful cancelariei informațiunilor, bucătarul suprem, care 'mi presentă petițiunile. El ocupă postul cel mai influent și împreunat cu cea mai mare răspundere. Bucătarul meu actual se numeșce: *Safar Chan*. Chiar și reprezentanții puterilor străine îi predau lui scrisorile. Urméză un învêșat (Hahim), un medic, și un chirurg, un farmacist, 2—3 guardi, servitorii de difetite ocupații, cari au problema de a împodobi odăile cu flori, de a se îngriji de hărtiă, condeie și cernelă, de a servi la masă, de-a căra apă; apoi urméza vênătorii, curățitorii de ciubucuri, erainicii, ușierii, măeștri staulilor, etc. Lângă mine stau mereu jucătorii de șac, cetetii, pove-

titorii și musicianii. Cei din urmă sunt Induși, persiani și afgani, cari ziua nöptea stau în palat.

MULTE ȘI DE TÖTE.

Căți ömeni pot trăi pe pământ?

Cel dintăiu care s'a ocupat cu întrebarea acesta, a fost învêșatul geograf engles *Ravenstein*, care la 1891 a făcut o statistică pentru „British Association“.

După *Ravenstein* globul pământului, afară de finuturile polare, are 73 milioane chilometri pătrați pământ roditor, 36 milioane chilom. pătrați izlaz (pășunat) și 11 milioane chilom. pătrați loc deșert. Pe un chilometru pătrat loc productiv, calitate primă, pot trăi 80 de ömeni, pe izlaz doi ömeni și pe loc pustiu (deșert) abia numai patru chilom. pătrați pöte da hrană unui om. După aceste date pe întreg pământul pot să trăescă cel mult 6 miliarde de ömeni. De present populațiunea lumii întregi e de un miliard și jumătate, care tot la deca ani se sporesce cu 8%. Decă tot așa progresăm, atunci la anul 2072, va să dică nu tocmai peste 200 ani, cele 6 miliarde de ömeni se vor împlini, ér ömenii unul de altul nu va puté trăi.

Un renumit statistician german, *Fircks* a făcut o altă socotélă. El dice, că pe un chilometru pătrat loc productiv pot trăi 100 ömeni, pe izlaz 20 și pe oazele deșertului 5 ömeni, decă știu să cultive bine pământul. La acestea să se mai adaugă rezultatul pescuitului și lăptirea vegetarianismului. După această socotélă, vor puté trăi pe pământ 10 miliarde ömeni. *Fircks* dice că, sporirea populațiunei în deca ani se pöte socoti numai cu 5%. Töte acestea duc la rezultatul, că populațiunea pământului își ajunge culmea, nu peste 200 de ani, ci peste 3—400 de ani.

De sigur, că nici una din aceste statistice nu promite un viitor frumos ömenimei. Când populațiunea pământului își ajunge maximul, atunci ömenii ne mai avënd cu ce trăi, isbucnesce între ei o fömete mare, care-i nimicesce total. Acesta, dică numiți învêșatli, va fi sfîrșitul ömenimei. Trist sfîrșit, d'erd noi cei de ađi ne putem mîngăia cu aceea, că nu vom ajunge acel timp.

Calendarul săptămănei.
OCTOMVRE, are 31 zile. BRUMAREL.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	1 S. apost. Ananie	14 Galustus
Lun.	2 S. Cyp. și Eust.	15 Teresia
Mart.	3 S. M. Dionisie	16 Gal apost.
Merc.	4 S. pâr. Ieroten	17 Hedvig
Joi.	5 S. m. Catarina	18 † Sf. Ev. Luc.
Viner.	6 † S. apost. Toma	19 Ferdinand
Sâm.	7 Ss. Serg. și Vach.	20 Vendelin

Domnii abonenți, cari încă nu și-au reînöit abonamentul, să binevoiescă a-l reînöi neamănat ca să nu li-se întrerupă regulata espedare a țiarului.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei“.

Cursul pieței Brașov.

Din 13 Octomvre n. 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.06	Vënd.	19.10
Argint român.	Cump.	18.80	Vënd.	18.90
Napoleond'ori.	Cump.	19.20	Vënd.	19.27
Galbeni	Cump.	11.30	Vënd.	11.40
Ruble Rusesci	Cump.	127.—	Vënd.	—
Mărci germane	Cump.	58.50	Vënd.	—
Lire turcesci	Cump.	10.72	Vënd.	—
Seris. fonc. Albina 5%	100.—	Vënd.	101.50	

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Dr. VUIA

reîntors din Băile Herculane și-a reluat practica medicală în Arad, Strada Sina 1/b.

La espostia din Paris 1900 premiati
cu medalia de aur cea mare
successorii Julius Müller

Tartler & Schreiber
ca depositari principali.

Fritz Hasenmayer,
Ernst Jekelius,
Bede Antal
Rudolf Stingl

ca depc-
sitari.

Recomandă On. public din
Braşov

VINURILE de ARDEAL
veritabile, naturale şi curate
ale lui
JOSEF B. TEUTSCH
liferantul curţii c. reg.
Dopurile semnate IBT marca de control.
(1116,3—3.)

Preţuri ieftine.

Nicol. Duşoiu
BRAŞOV,
„Piaţa mare, sub banca „Albina“
la „SĂCELEANA.“

Recomandă Magasinul său bine
asortat
cu

Mărfuri de băcănie.
Singurul Deposit ieftin
şi bun de
BUMBACE de ŢESUT
albe şi colorate.
Arniciuri de toate colorile.
Pânză cretă şi Ţesături
de casă etc. etc.

Singurul Deposit de ceal rusesc Praji K. & C. Popoff Moscova

Faciți din ceartă curată — Vinuri de Spania.

Rum şi Liqueuri fine.

Vinuri de Ardeal

Aducem la cunoştinţa On. public din oraş şi jur, că:
Vândarea de vinuri a marelui nostru deposit
se continuă în

Pivniţa de Vinuri
— a noastră proprie, —
Strada Porţii nr. 25.
— Cu preţurile ieftine de până acuma. —
Negoţ de Vinuri în en gros.
M. FLEISCHER & C-o.

Anunţ.

Am onore a aduce la cunoştinţa On. public, că după o
praxă de mai mulţi ani, şi învăţând croitul după sistemul cel
mai nou în Viena, **am deschis aci în Braşov Strada**
Caterinei nr. 7, şi de cătră Strada Băilor nr. 10, un

ATELIER de CROITORIE,
în care se vor efectua totfelul de haine bărbăteşti,
precum şi reparatură, cu preţurile cele mai moderate, în
timp scurt şi prompt.

Sper, că onor. public mă va sprijini şi onora cu preţuitele
comande, care le voi executa cu cea mai mare punctualitate.

Cu totă stima
Dumitru Mitoc,
croitor.

1110,3—6.

1.000.000
ALS GRÖSSTER GEWINN IM GLÜCKLICHSTEN FALLE.

CONSPECTUL
tuturor celor **50,000** câştiguri.
Cel mai mare câştig în cel mai
favorabil cas
1.000,000 corone.
Câştigurile speciale sunt împărţite cum urmază:

	Corone
1 Prämie	600000
1	400000
1	200000
2	100000
1	90000
1	80000
1	70000
2	60000
1	40000
5	30000
1	25000
7	20000
3	15000
31	10000
67	5000
3	3000
432	2000
763	1000
1238	500
90	300
31700	200
3900	170
4900	130
50	100
3900	80
2900	40
50,000 câşt. şi pr. in sumă de	13.160,000

INTINDE NOROCULUI MANA!
Mulţi au fost favorisaţi de noroc
cumpărând un los dela noi!

Loterie de classă reg. ung. privil.
oferă cele mai bogate şanse de câştiguri. Se începe acuma din nou. Din
100,000 losuri **50,000**
se sortează cu câştiguri în bani, așa-dér u-
mătate din losuri trebuie să câştige confo m
specificărei alăturate.

Nici o loterie din străinătate nu
are câştiguri așa de mari, ca loteria
de clasă ung.

Cel mai mare câştig în cas favorabil
Un milion corone.

In total vin **treispredece milii-**
ne 160,000 corone la sortire.

Intrăga întreprindere e pusă sub su-
praveghierea statului.

Preţul original al losurilor de clasa I,
e stabilit după plan:
pentru o optime (1/8) fl. —.75 seu cor. 150
" un pătrar (1/4) " 1.50 " " 3.—
" o jumătate (1/2) " 3.— " " 6.—
" un întreg (1) " 6.— " " 12.—

se trimet cu ramburs seu pe lângă trimi-
terea înainte a sumei. Liste oficiöse se es-
pedeză după tragere. Planuri oficiöse gratis.

Ne rugăm ca comandele de losuri ori-
ginale a se trimite direct la noi **până în**
21 Octomvre a. c.
A. TÖRÖK & Co
casă de bancă
Budapesta, V. Waitznering 4a.
Filiale: } Muzeumring nr. 11.
} Elisabethring „ 54.

Multe şi forte mari câştiguri am sol-
vit noi prea stimaţilor noştri clienţi şi anu-
me în timp scurt peste trei milioane
de corone.

Scrisore de comandă de tăiat.

MAREA BANCRUTĂ!

New-York şi Londra n'au lăsat necruţat nici continentul euro-
pean şi **marca fabrică de argintăria** s'a vedut necesită să dă-
ruiască întregul ei deposit în schimbul unei răsplate mici pentru muncă.
Eu sunt imputernicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele **fl. 6.60** şi adică:

6 cuţite fine de masă cu lamă veritabilă eng- lesă;	1 lingură de argint pen- tru supă patent ame- rican;
6 furculiţe de argint pa- tent american dintr'o bucată;	1 lingură de argint pentru lapte patent american;
6 linguri de argint patent american;	6 cesoi Victoria englezesci;
12 linguriţe de argint pen- tru cafea patent ame- rican;	2 candelabre de masă;
	1 strecurătoare pentru ceiu;
	1 zaharniţă;
	42 bucăţi la un loc fl. 6.60.

Tote cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai
înainte fl. 40 şi acum se pot cumpăra pe preţul bagatel
de **fl. 6.60.**

Argintul patent american este un metal alb, care îşi pă-
strează colorea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e şarlataniă, mă
sint îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa fi trimet
banii înapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea ocaşiunea acesta favo-
rabilă, de aşi procura această garnitură pomposă, care cu deosebire se po-
trivesce pentru

Dar de nuntă şi cadouri ocaşionale!
şi în economia casei.

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**
Exporthaus für amerik. Patent-Silber-warenfabrik
WIEN, II., Rembrandtstrasse 19/9

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală seu cu trimiterea sumei
înainte. Praful de curăţit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Extras din scrisorile de recunoştinţă.

Ce mi-aţi trimis, sunt mulţumită Ve recomand şi altora.
Bigaun, Post Hallein, Salzburg. Johann Gruber, preot.
Garnitura am primit, sunt foarte mulţumit. Trimiteti din nou una.
Lnbaczov, (Galiţia) Babic, căpitan.
Sunt foarte mulţumit cu trimiterea garniturei, şi se'mi mai trimiţi încă o garnitură
cu fl. 6.60. — Kolozsvar. Exelens Baronin Bánffy.

Domnului A. TÖRÖK & Co, Budapest.

Binevoiti a trimite Losuri originale clasa I. a Loteriei de clasă
reg. ung. împreuna cu planul oficial.

Suma de fl. { a se lu^a cu ramburs, ur- } (Ce nu convine
méză cu mandat postal. } se ştergeţi).

Adresa acurată.